

TỘI CỐ Ý GÂY THƯƠNG TÍCH HOẶC GÂY TỔN HẠI CHO SỨC KHỎE CỦA NGƯỜI KHÁC THEO PHÁP LUẬT HÌNH SỰ MỘT SỐ QUỐC GIA VÀ KINH NGHIỆM CHO VIỆT NAM

PHẠM PHƯƠNG THẢO*

Tóm tắt: Tội cố ý gây thương tích (CYGTT) hoặc gây tổn hại cho sức khỏe của người khác (GTHCSKCNK) là tội phạm có lịch sử lâu đời trong pháp luật hình sự các quốc gia. Do đặc điểm xã hội, lịch sử lập pháp, định hướng chính sách... nên việc quy định ở mỗi nước có đặc trưng riêng. Ở Việt Nam, Tội CYGTT hoặc GTHCSKCNK đã được sửa đổi, bổ sung nhiều lần song vẫn còn nhiều hạn chế cần nghiên cứu hoàn thiện. Bài viết nghiên cứu pháp luật hình sự của Việt Nam và một số quốc gia về Tội CYGTT hoặc GTHCSKCNK, từ đó đề xuất một số kinh nghiệm quốc tế có ý nghĩa cho việc hoàn thiện quy định của Việt Nam.

Từ khóa: Cố ý gây thương tích; gây tổn hại cho sức khỏe của người khác; xâm phạm sức khỏe; pháp luật hình sự

Ngày nhận bài: 02/02/2025; Biên tập xong: 10/9/2025; Duyệt đăng: 22/9/2025

THE OFFENSE OF INTENTIONALLY INFLICTING INJURY OR CAUSING HARM TO ANOTHER PERSON'S HEALTH UNDER THE CRIMINAL LAWS OF SELECTED COUNTRIES: IMPLICATIONS FOR VIETNAM

Abstract: The offense of intentionally inflicting injury or causing harm to another person's health is a long-standing crime in the criminal laws of many countries. Due to differences in social contexts, legislative history and policy orientations, the legal provisions governing this offense vary across jurisdictions. In Vietnam, despite of numerous amendments and supplementations, this offense has remained limitations that require further legal research and reform. This article examines the criminal law provisions of Vietnam and selected foreign legal systems regarding this offense, thereby drawing on comparative legal experiences to offer recommendations for improving the Vietnamese legal framework.

Keywords: Intentionally inflicting injury; causing harm to another person's health; health violation; criminal law

Received: Feb 02, 2025; Editing completed: Sep 10, 2025; Accepted for publication: Sep 22, 2025

Đặt vấn đề

Việc quy định Tội CYGTT hoặc GTHCSKCNK và các biện pháp hình sự áp dụng đối với người phạm tội này thể hiện thái độ của Nhà nước trong phòng và đấu tranh chống các hành vi xâm phạm đến sức khỏe của người khác. Bộ luật Hình sự (BLHS) là văn bản pháp lý duy nhất quy định Tội CYGTT hoặc GTHCSKCNK và hình phạt đối với người phạm tội tương ứng. Việc quy định Tội CYGTT hoặc GTHCSKCNK xác lập căn cứ pháp lý cho trách nhiệm của các cơ quan tiến hành tố tụng trong phạm vi quyền hạn của mình cần nhanh chóng tiến hành các hoạt động tố tụng khi phát hiện ra hành vi phạm tội để truy cứu trách nhiệm hình sự đối với các hành vi này khi đầy đủ điều kiện luật

định. Qua thời gian, để đáp ứng đòi hỏi của thực tiễn, sự phát triển của kỹ thuật lập pháp, việc phòng và đấu tranh chống tội phạm CYGTT hoặc GTHCSKCNK, BLHS Việt Nam đã có nhiều lần sửa đổi, bổ sung quy định về Tội này. Tuy nhiên, hiện nay quy định pháp luật hình sự vẫn còn những bất cập, hạn chế, cần tiếp tục nghiên cứu.

1. Quy định Bộ luật Hình sự năm 2015, sửa đổi, bổ sung năm 2017, 2025 về tội cố ý gây thương tích hoặc gây tổn hại cho sức khỏe của người khác

BLHS năm 2015, sửa đổi, bổ sung năm 2017, 2025 (sau đây gọi là BLHS năm 2015)

* Email: Phamphuongthaotaqs@gmail.com

Thạc sĩ, Thẩm tra viên, Phòng Giám đốc kiểm tra, Tòa án quân sự Trung ương, Nghiên cứu sinh Trường Đại học Luật Hà Nội

quy định về Tội CYGTT hoặc GTHCSKCNK tại Điều 134 gồm 06 khoản, trong đó khoản 1 là cấu thành cơ bản, khoản 2, 3, 4, 5 là các cấu thành tăng nặng, riêng khoản 6 quy định về trường hợp chuẩn bị phạm tội. Đây là quy định chi tiết nhất trong lịch sử lập pháp hình sự về Tội CYGTT hoặc GTHCSKCNK. Các quy định của các BLHS cũ về các dấu hiệu định tội, định khung hình phạt như “*gây hậu quả ít nghiêm trọng*”, “*gây hậu quả nghiêm trọng*”, “*gây hậu quả rất nghiêm trọng*”, “*gây hậu quả đặc biệt nghiêm trọng*” đều được cụ thể qua mức định lượng tỷ lệ tổn thương cơ thể. BLHS năm 2015 cũng có những thay đổi về các tình tiết làm tăng tính nguy hiểm cho xã hội của hành vi; hạ mức cao nhất của khung hình phạt trường hợp làm chết 01 người xuống còn 14 năm, thấp hơn mức cao nhất của khung hình phạt đối với tội giết 01 người quy định tại khoản 2 Điều 123 BLHS năm 2015; bổ sung quy định về trách nhiệm hình sự trong trường hợp chuẩn bị phạm Tội CYGTT hoặc GTHCSKCNK. Tuy nhiên, sau khi BLHS có hiệu lực, nhiều bất cập, hạn chế đã được chỉ ra như:

Thứ nhất, việc đặt tên tội là Tội CYGTT hoặc GTHCSKCNK dẫn đến có quan điểm cho rằng đây là tội phạm ghép gồm hai hành vi phạm tội là CYGTT và cố ý GTHCSKCNK, khi quyết định tội danh chỉ quyết định là Tội CYGTT hoặc tội cố ý GTHCSKCNK¹. Trong khi đó, thương tích hay tổn hại cho sức khỏe đều là hậu quả của hành vi tác động trái pháp luật vào cơ thể, khi xác định hậu quả của hành vi phạm tội phải cộng cả thương tích và tổn hại cho sức khỏe để xác định tỷ lệ tổn thương cơ thể. Việc xác định đâu là thương tích, đâu là tổn hại cho sức khỏe là vấn đề chuyên môn y khoa mà các cơ quan tiến hành tố tụng không có thẩm quyền xác định, việc phân định thiệt hại cho sức khỏe thuộc loại nào cũng không mang nhiều ý nghĩa do hành vi phạm tội cùng loại. Do đó, việc khái niệm tội chỉ một nhóm hành vi cố ý gây thiệt hại trái pháp luật cho sức khỏe con người nhưng lại có từ “*hoặc*” ở giữa là chưa hợp lý.

Thứ hai, về các tình tiết định lượng được

¹ Trần Minh Hoàng, “Một số khó khăn, vướng mắc trong việc áp dụng Điều 104 BLHS “Tội CYGTT hoặc GTHCSKCNK”, *Tạp chí Kiểm sát*, 10/2011, tr. 25.

quy định tại các điểm a, đ khoản 2; a, c khoản 3; b, d khoản 4 và tại điểm a khoản 5 không quy định rõ là gây thương tích hoặc gây tổn hại cho sức khỏe của 01 người hay làm chết 01 người để gây ra sự hiểu lầm về số người bị CYGTT hoặc bị gây tổn hại cho sức khỏe, số người chết. Điều này còn thể hiện sự không thống nhất về kỹ thuật lập pháp khi điểm b khoản 2; điểm b, d khoản 3; điểm c, đ khoản 4; điểm b khoản 5 Điều 134 BLHS năm 2015 lại quy định: “*Gây thương tích hoặc gây tổn hại cho sức khỏe 02 người trở lên...*”; điểm a khoản 5 Điều 134 BLHS năm 2015 quy định “*Làm chết 02 người*”; điểm đ khoản 2 Điều 260 BLHS năm 2015 quy định “*Làm chết 02 người*”; điểm a khoản 3 Điều 260 BLHS năm 2015 quy định: “*Làm chết 03 người trở lên*”².

Thứ ba, về tình tiết tăng nặng trách nhiệm hình sự “*Gây thương tích làm biến dạng vùng mặt của người khác*” chỉ được quy định tại điểm b khoản 4 Điều 134 BLHS năm 2015 mà không được quy định tại khoản 5, dẫn đến bỏ sót trường hợp gây thương tích làm biến dạng vùng mặt của 02 người mà tỷ lệ tổn thương cơ thể của mỗi người là 61%³. Nếu xét về tính chất nguy hiểm của hành vi và mức độ nghiêm trọng của hậu quả thì rõ ràng trường hợp trên có tính nguy hiểm tương đương với trường hợp quy định tại điểm b khoản 5 Điều 134 BLHS năm 2015.

Thứ tư, về tình tiết “*phạm tội 02 lần trở lên*” và “*tái phạm nguy hiểm*” chỉ được quy định tại khoản 2 Điều 134 BLHS năm 2015 mà không được quy định tại khoản 3, khoản 4, khoản 5⁴. Như vậy, trường hợp CYGTT hoặc GTHCSKCNK với tỷ lệ tổn thương cơ thể từ 31% đến 60% mà thuộc trường hợp phạm tội 02 lần trở lên hoặc tái phạm nguy hiểm thì không bị xét xử theo khoản 3 mà chỉ bị xét xử theo khoản 2 Điều 134. Trong khi đó, nếu cũng gây ra tỷ lệ tương tự nhưng thuộc một trong các trường hợp quy định từ điểm a đến điểm k

² Trương Quang Vinh (2023), *Bàn về Tội CYGTT hoặc GTHCSKCNK*, <https://danchuphapluat.vn/ban-ve-toi-co-y-gay-thuong-tich-hoc-gay-ton-hai-cho-suc-khoe-cua-nguoi-khac>, truy cập ngày 16/3/2025.

³ Nguyễn Văn Dũng, “Bàn về Tội CYGTT hoặc GTHCSKCNK tại Điều 134 BLHS năm 2015, sửa đổi, bổ sung năm 2017”, *Tạp chí Tòa án nhân dân*, số 01/2018, tr. 25.

⁴ Nguyễn Văn Dũng, *Tidd*, tr. 25.

khoản 1 thì sẽ bị xét xử theo khoản 3. Như vậy, các trường hợp có tính nguy hiểm cho xã hội tương đương lại bị truy cứu trách nhiệm hình sự khác nhau. Điều luật cũng chưa dự liệu được trường hợp CYGTT hoặc GTHCSKCNK cho 02 người trở lên, nhưng tỷ lệ tổn thương cơ thể của mỗi người lại ở khoản khác nhau⁵. Thứ năm, về quy định chuẩn bị phạm Tội CYGTT hoặc GTHCSKCNK. Tác giả đồng ý với quan điểm cho rằng Tội CYGTT hoặc GTHCSKCNK quy định ở khoản 1 Điều 134 BLHS năm 2015 là tội ít nghiêm trọng, chỉ khởi tố khi có yêu cầu của người bị hại. Trong khi đó, hành vi chuẩn bị phạm tội mới chỉ là hành vi “tìm kiếm, sửa soạn công cụ, phương tiện hoặc tạo ra những điều kiện khác để thực hiện tội phạm hoặc thành lập, tham gia nhóm tội phạm trừ trường hợp quy định tại Điều 109, điểm a khoản 2 Điều 113 hoặc điểm a khoản 2 Điều 299 của Bộ luật này”, tính nguy hiểm cho xã hội của hành vi này chưa đáng kể, chưa nên bị coi là tội phạm⁶. Hơn nữa, hành vi chuẩn bị phạm tội chưa gây ra hậu quả nên thực tế rất khó chứng minh được mục đích gây thương tích hoặc GTHCSKCNK. Ngoài ra, khoản 1 Điều 134 BLHS năm 2015 quy định phải có tổn thương cơ thể nhất định cho nạn nhân thì mới phạm tội, còn chưa gây ra tỷ lệ tổn thương cơ thể thì không phạm tội và không phải chịu TNHS. Tuy vậy, hành vi chuẩn bị phạm tội quy định tại khoản 6 Điều 134 BLHS năm 2015 dù chưa gây ra hậu quả, nhưng vẫn phải chịu trách nhiệm hình sự là không biện chứng với khoản 1 trong cùng một điều luật.

2. Tội cố ý gây thương tích hoặc gây tổn hại cho sức khỏe của người khác theo pháp luật hình sự một số quốc gia

Hành vi tác động trái pháp luật vào cơ thể người khác nhằm gây ra thiệt hại về sức khỏe cho nạn nhân ở các quốc gia có sự khác nhau về tên gọi. Các quốc gia như Trung Quốc, Liên bang Nga sử dụng khái niệm “Tội cố ý gây tổn thương” (*intentional injury crime*) trong khi các quốc gia như Mỹ, Thụy điển thì sử dụng khái

⁵ Nguyễn Hoàng Thịnh, “Bất cập về định khung hình phạt của Tội CYGTT hoặc GTHCSKCNK”, *Tạp chí Kiểm sát*, số 13/2020, tr. 44-45.

⁶ Đỗ Đức Hồng Hà, “Các quan điểm chung quanh quy định về chuẩn bị phạm Tội CYGTT hoặc GTHCSKCNK”, *Tạp chí Nghiên cứu Lập pháp*, số 07/2017, tr. 35-37.

niệm “Tội hành hung” (*assault*), ở Mỹ còn sử dụng khái niệm “Tội tấn công” (*battery*) nhưng phần hậu quả của hành vi phạm tội vẫn sử dụng thuật ngữ “bodily injury”. Có một số tài liệu khi dịch thuật ngữ “intentional injury crime” sang tiếng Việt đã dịch là “Tội CYGTT”. Tuy nhiên, từ “injury” trong tiếng Anh - Anh được định nghĩa là “actual harm caused to people or property”⁷ (tạm dịch: Thiệt hại thực tế gây ra cho người hoặc tài sản). Ở Mỹ, “injury” được định nghĩa là “any harm or damage” (tạm dịch: Bất kỳ tổn hại hay thiệt hại), “bodily injury” là “physical damage to a person’s body”⁸ (tạm dịch: Thiệt hại vật chất cho cơ thể của một người). BLHS mẫu của Mỹ có sử dụng thuật ngữ “bodily injury” để chỉ hậu quả của tội hành hung và tội tấn công với nghĩa là “physical pain, illness or any impairment of physical condition”⁹ (tạm dịch: Đau đớn về thể xác, bệnh tật hoặc bất kỳ sự suy yếu nào về tình trạng thể chất). Như vậy, nếu chỉ dịch thuật ngữ “intentional injury crime” sang tiếng Việt là “Tội CYGTT” là chưa đầy đủ, ở đây từ “injury” tương đương với từ “tổn thương”¹⁰, về thuật ngữ pháp lý thì “intentional injury crime” phải tương đương với “tội cố ý gây tổn thương”.

2.1. Tại Trung Quốc

Tội cố ý gây tổn thương được quy định tại Điều 234 BLHS Trung Quốc¹¹ và khoản 2 Điều 1 Quyết định trừng phạt nghiêm khắc những tội phạm gây nguy hiểm nghiêm trọng đến an sinh xã hội của Ủy ban Thường vụ Quốc hội. Quy định của BLHS Trung Quốc về Tội CYGTT hoặc GTHCSKCNK rất ngắn gọn, chỉ mang tính quy định chung chứ không đi vào chi tiết, hậu quả chỉ được xác định

⁷ Oxford, *A dictionary of law*, Oxford University Press, 1994, tr. 201.

⁸ Bryan A. Garner, *Black’s law dictionary*, Ninth edition, St. Paul Publishing, 2010, tr. 673.

⁹ §210.0(2) Model Penal Code, <https://www.ali.org/publications/show/model-penal-code>, truy cập ngày 26/01/2025.

¹⁰ <http://medisoft.com.vn/medic.asp?Page=3&Size=4>, truy cập ngày 30/01/2025.

¹¹ BLHS Trung Quốc ra đời năm 1979, thông qua tại Kỳ họp thứ hai Đại hội đại biểu nhân dân toàn quốc lần thứ năm ngày 01/7/1979 và đã trải qua 12 lần sửa đổi. Dù đã trải qua nhiều lần sửa đổi nhưng Trung Quốc vẫn chưa xem xét ban hành một BLHS mới, http://en.npc.gov.cn.cdurl.cn/2020-12/26/c_921604.htm, truy cập ngày 16/8/2024.

là: Tồn thương, tổn thương nghiêm trọng, bị tàn tật nghiêm trọng hoặc chết người. Do đó, quy định về Tội CYGTT hoặc GTHCSKCNK tương đối ổn định qua các lần sửa đổi, bổ sung BLHS. Trong thực tế, áp dụng pháp luật hình sự để định tội, định khung hình phạt tùy thuộc vào tình tiết của từng vụ án cụ thể, và tính sáng tạo của các thẩm phán được áp dụng triệt để. Ngoài ra, Tòa án còn có quyền giải thích pháp luật, thẩm quyền này được quy định cụ thể tại Điều 18, Điều 37 Luật Tổ chức Tòa án nhân dân nước Cộng hòa nhân dân Trung Hoa¹². Ví dụ, tại Bản án phúc thẩm của Tòa án nhân dân cấp cao tỉnh Cát Lâm ngày 23/4/2018, ở phần nhận định có đoạn tạm dịch như sau: “Làm thế nào để phân biệt cố ý giết người với cố ý gây tổn thương dẫn đến chết người đòi hỏi phải phân tích và phán đoán Toàn diện dựa trên các công cụ mà bị cáo sử dụng, vị trí, tần suất, cường độ và hậu quả của những cú đánh hoặc đâm,... và ý định chủ quan của bị cáo được suy luận dựa trên bản chất hành vi của bị cáo”¹³.

2.2. Tại Liên bang Nga

BLHS Liên bang Nga¹⁴ quy định Tội CYGTT hoặc GTHCSKCNK tại các Điều 111, 112 và 115 theo mức giảm dần mức độ nguy hiểm của hậu quả do hành vi phạm tội gây ra. Mức hình phạt thấp nhất theo khoản 1 Điều 115 quy định hậu quả là tổn thương nhẹ đến sức khỏe trong thời gian ngắn hoặc mất khả năng lao động không đáng kể, với khung hình phạt nhẹ nhất là phạt tiền đến 40 nghìn rúp, hoặc bằng lương hay bằng thu nhập khác của người bị kết án trong 03 tháng. Mức hình phạt cao nhất quy định tại khoản 4 Điều 111 BLHS Liên bang Nga, đối với các trường hợp quy định tại khoản 1, 2, 3 điều này mà làm cho nạn nhân chết do sơ suất thì bị phạt tù đến

15 năm. BLHS Liên bang Nga không sử dụng phương pháp định lượng song lại có một số mô tả hậu quả khi quy định về Tội CYGTT hoặc GTHCSKCNK. Mục 8 Quy tắc xác định mức độ gây hại cho sức khỏe con người ban hành kèm Nghị định số 522 ngày 17/8/2007 của Chính phủ Liên bang Nga quy định chỉ có các chuyên gia pháp y của cơ sở y tế hoặc đơn vị kinh doanh có kiến thức chuyên môn và có giấy phép thực hiện hoạt động y tế, bao gồm cả giám định pháp y mới có thẩm quyền xem xét, xác định mức độ tổn thương cơ thể¹⁵. Việc thực hiện giám định pháp y cũng phải dựa trên Bảng tỷ lệ phần trăm mất khả năng làm việc chung vĩnh viễn do Bộ Y tế và Phát triển xã hội quy định¹⁶. Như vậy, việc luật mô tả nhưng những người tiến hành tố tụng lại không có thẩm quyền để đánh giá và áp dụng trong thực tế là không khả thi, khiến quy định trở nên dài dòng.

2.3. Tại Hoa Kỳ

BLHS mẫu Hoa Kỳ¹⁷ quy định Tội hành hung (assault) tại Chương 7 Phần 1 Quyển 18 gồm 09 điều từ Điều 111 đến Điều 119. Trong đó, Điều 113 và 114 là quy định chung về tội phạm hành hung, các điều luật còn lại là các trường hợp đặc biệt của hành hung, được phân loại theo bị hại như cán bộ, viên chức, người nhà cán bộ, viên chức, khách ngoại giao, đối tượng được bảo vệ, phụ nữ... BLHS mẫu Hoa Kỳ có đưa ra định nghĩa về hành vi hành hung phạm tội cũng như hậu quả¹⁸. Về hình phạt, mức hình phạt cao nhất đối với hành hung là 30 năm tù, chỉ áp dụng trong trường hợp người phạm tội hành hung một thành viên trong gia đình trực hệ của một quan chức Hoa Kỳ, một nhân viên thực thi pháp luật Liên bang hoặc một quan chức với ý định cản trở, đe dọa hoặc can thiệp vào việc quan chức, Thẩm phán hoặc nhân viên thực

¹² http://www.npc.gov.cn/zgrdw/npc/xinwen/2018-10/26/content_2064483.htm, truy cập ngày 18/01/2025.

¹³ <https://wenshu.court.gov.cn/website/wenshu/181107ANFZ0BXSK4/index.html?docId=JseWE2JcpacmHhhstxXKkFwJOSm6E6hPu3odeN5utsPmHRHFSc+A74cvdYeN3Yvovh/ulw34q5bbb9tKSNRzGUc7zKJwsejRc6W0oaWqJzY2YggRuFxmVMA91ZhoFrH>, truy cập ngày 16/8/2024.

¹⁴ BLHS Liên bang Nga ban hành ngày 13/6/1996, lần sửa đổi gần nhất là ngày 30/11/2024, <http://www.kremlin.ru/acts/bank/9555>, truy cập ngày 06/01/2025..

¹⁵ <https://base.garant.ru/12162210>, truy cập ngày 09/02/2025.

¹⁶ <https://base.garant.ru/12162210/10ed0f917186039eb157d3ba4f962ee5/>, truy cập ngày 09/02/2025.

¹⁷ <https://uscode.house.gov/browse/prelim@title18/part1/chapter7&edition=prelim>, truy cập ngày 10/3/2025.

¹⁸ Điều 113, Điều 114, Điều 1365 Chương 65 Phần I Quyển 18 BLHS mẫu Hoa Kỳ, <https://uscode.house.gov/browse/prelim@title18/part1/chapter7&edition=prelim>, truy cập ngày 10/2/2025.

thi pháp luật đó thực hiện nhiệm vụ hoặc với ý định trả đũa vì việc họ thực hiện nhiệm vụ mà hành vi hành hung dẫn đến thương tích cơ thể nghiêm trọng¹⁹. Các trường hợp hành hung khác: Mức phạt tù cao nhất là không quá 20 năm; trường hợp hành hung đơn giản có thể áp dụng hình phạt tiền, phạt tù dưới 01 năm hoặc cả hai.

2.4. Tại Thụy Điển

BLHS Thụy Điển không đặt tên tội danh, nhóm hành vi CYGTT hoặc GTHCSKCNK là tội phạm được quy định tại các Điều 5, Điều 6, Điều 11 và Điều 12 Chương 3 Phần 2. Điều 5 quy định trường hợp phạm tội nhẹ hoặc cơ bản, bị phạt tù tối đa hai năm hoặc nếu vi phạm nhẹ thì bị phạt tiền hoặc phạt tù tối đa 6 tháng²⁰. Đối với trường hợp phạm tội tấn công đặc biệt nghiêm trọng có thể bị phạt tù ít nhất là 05 năm và nhiều nhất là 10 năm; được coi là hành vi phạm tội đặc biệt nghiêm trọng khi tổn thương cơ thể là vĩnh viễn, gây ra đau khổ đặc biệt hoặc thú đoạn phạm tội đặc biệt tàn nhẫn. Điều 11 Chương 3 Phần 2 BLHS Thụy Điển quy định về trường hợp người nào cố gắng hoặc chuẩn bị thực hiện một hành vi tấn công nghiêm trọng hoặc không tiết lộ, hoặc ngăn chặn một hành vi như vậy thì phải chịu trách nhiệm theo quy định tại Chương 23 về các hành vi cố gắng, chuẩn bị, âm mưu và đồng phạm.

Như vậy, BLHS Thụy Điển quy định mức hình phạt đối với Tội CYGTT hoặc GTHCSNCK khá nhẹ so với nhiều quốc gia khác. Mức hình phạt cao nhất mà một người có thể phải chịu khi phạm tội này là 10 năm tù giam. Điều này phản ánh quan điểm nhân đạo trong hệ thống pháp luật của Thụy Điển, nơi mà việc phục hồi và tái hòa nhập xã hội của người phạm tội được đặt lên hàng đầu. Quy định về hành vi chuẩn bị phạm tội cũng không theo hướng thu hẹp đối với một nhóm nhỏ hành vi tấn công cụ thể, và không quy định trong cùng một điều luật với tội hành hung.

¹⁹ Điều 115 BLHS mẫu Hoa Kỳ, <https://uscode.house.gov/browse/prelim@title18/part1/chapter7&edition=prelim> truy cập ngày 10/2/2025.

²⁰ Điều 5 Chương 3 Phần 2 BLHS Thụy Điển, <https://www.government.se/government-policy/judicial-system/the-swedish-criminal-code/>, truy cập ngày 30/01/2025.

3. Kinh nghiệm cho Việt Nam

Có thể thấy, tùy vào lịch sử lập pháp, đòi hỏi của xã hội mà mỗi quốc gia quy định Tội CYGTT hoặc GTHCSKCNK trong luật hình sự theo một cấu trúc khác nhau. Bên cạnh những hạn chế, bất đồng quan điểm, pháp luật hình sự các quốc gia cũng có những ưu điểm nhất định, có giá trị học hỏi như:

Thứ nhất, thay thuật ngữ Tội CYGTT hoặc GTHCSKCNK bằng thuật ngữ “tội cố ý gây tổn thương cơ thể” để phù hợp với thuật ngữ chuyên ngành quốc tế, cũng như thống nhất với thuật ngữ chuyên ngành y khoa và phần mô tả hậu quả trong nội dung điều luật.

Thứ hai, BLHS các nước đều không quy định vấn đề định lượng hậu quả thiệt hại về sức khỏe của bị hại, mặc dù việc xét xử đều phải dựa trên kết quả giám định tổn thương cơ thể. Điều này giúp đảm bảo tính ổn định của luật, ví dụ như BLHS của Trung Quốc được thông qua từ năm 1979, đã trải qua 12 lần sửa đổi nhưng nội dung quy định về Tội CYGTT hoặc GTHCSKCNK không thay đổi. Việc quy định dấu hiệu hậu quả của tội phạm cũng cần được tính toán, quy định một cách khoa học hơn, đảm bảo sự công bằng của pháp luật.

Thứ ba, trao thẩm quyền cho Tòa án, cơ quan thực hiện quyền tư pháp, giải thích pháp luật khi xét xử. Giải thích pháp luật có vai trò quan trọng với các hoạt động pháp luật về cả lý luận và thực tiễn, làm sáng tỏ về nội dung quy định, giúp các chủ thể trong xã hội nhận thức một cách đúng đắn về các quy định pháp luật, làm căn cứ để các chủ thể bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp một cách hiệu quả nhất. Tuy nhiên, ở Việt Nam đến Kỳ họp thứ 7 Quốc hội khóa XV vừa qua mới thông qua Luật Tổ chức Tòa án nhân dân trong đó bổ sung cho Tòa án nhiệm vụ “Giải thích áp dụng pháp luật trong xét xử, giải quyết vụ án, vụ việc” tại Điều 3. Quy định này mới chỉ giới hạn ở việc Tòa án giải thích làm rõ về việc áp dụng pháp luật của mình, gắn với những tình tiết cụ thể của vụ án để thuyết phục những người tham gia tố tụng và xã hội, thẩm quyền này hẹp hơn so với thẩm quyền giải thích pháp luật. Tòa án giải thích pháp luật khi xét xử không chỉ có tác dụng hướng dẫn, hạn chế đối với các Tòa

án cấp dưới, mà còn đảm bảo tính nhất quán trong việc áp dụng pháp luật, phản ánh tính linh hoạt và khả năng phản ứng kịp thời với những thay đổi xã hội và vấn đề mới trong thực tiễn pháp lý. Do đó, cần thiết mở rộng thẩm quyền giải thích pháp luật của Tòa án nhưng không được vượt quá thẩm quyền của Ủy ban Thường vụ Quốc hội, đồng thời cho phép Tòa án trích dẫn các giải thích tiền lệ trong bản án.

Thứ tư, mức hình phạt của Việt Nam cao hơn rất nhiều so với các quốc gia được nghiên cứu, thể hiện sự khắt khe của xã hội, mang tính trừng phạt nhiều hơn là răn đe, giáo dục. Trong khi đó, xu thế của thế giới nói chung và Việt Nam nói riêng là tăng tính nhân đạo của BLHS, gia tăng các biện pháp chuyển hướng, áp dụng tư pháp phục hồi trong quá trình giải quyết vụ án. Tội CYGTT hoặc GTHCSKCNK là tội phạm nếu được áp dụng biện pháp chuyển hướng tích cực, đúng nghĩa, sẽ mang lại nhiều giá trị nhân văn cho cộng đồng, hàn gắn và chữa lành không chỉ tổn thương thấy được mà cả tổn thương tâm lý cho người bị hại, giảm gánh nặng cho xã hội.

Thứ năm, đối tượng thực thi pháp luật trực tiếp, có nguy cơ cao bị tội phạm CYGTT hoặc GTHCSKCNK xâm phạm như Thẩm phán, Điều tra viên, Kiểm sát viên... chỉ được quy định chung tại điểm k khoản 1 Điều 134 "Đối với người đang thi hành công vụ hoặc vì lý do công vụ của nạn nhân". Điều này chưa thể hiện được sự quan tâm, bảo vệ để các chủ thể này yên tâm thực thi pháp luật. Do đó, có thể tham khảo quy định của BLHS mẫu Hoa Kỳ về vấn đề này.

Thứ sáu, về mặt kỹ thuật lập pháp theo quy định BLHS năm 2015, tại khoản 6 Điều 134 thu hẹp phạm vi so với quy định tại khoản 2 Điều 14 và không biện chứng với khoản 1 Điều 134. Do đó, nếu nhà làm luật vẫn giữ quy định về hành vi chuẩn bị phạm Tội CYGTT hoặc GTHCSKCNK thì nên sửa khoản 6 Điều 134 theo hướng "Người nào chuẩn bị phạm tội này, thì bị phạt cải tạo không giam giữ đến 02 năm hoặc phạt tù từ 03 tháng đến 02 năm". Theo quan điểm của tác giả, nên bỏ quy định về chuẩn bị phạm Tội CYGTT hoặc GTHCSKCNK. BLHS

các quốc gia đều quy định hành vi CYGTT hoặc GTHCSKCNK cấu thành tội phạm khi có hậu quả nhất định xảy ra. Ví dụ như BLHS Liên bang Nga quy định thêm tại Điều 116 Tội hành hung và Điều 116.1 Tội hành hung do người đang bị xử lý hành chính hoặc có tiền án về hành vi tương tự thực hiện là các trường hợp hành vi bạo lực hoặc gây đau đớn về thể xác khác nhưng không dẫn đến hậu quả tại Điều 115 thì hành vi phạm tội đã phải được thực hiện và gây đau đớn về thể xác cho nạn nhân. Trong khi đó, hành vi chuẩn bị vũ khí, vật liệu nổ, hung khí nguy hiểm, a-xít nguy hiểm, hóa chất nguy hiểm hoặc thành lập hoặc tham gia nhóm tội phạm chưa gây ra hậu quả tổn thương cơ thể cũng khó chứng minh được mục đích gây tổn thương cơ thể.

Kết luận

Trong những năm gần đây, cùng với sự phát triển của kinh tế, tình hình tội phạm nói chung và tội phạm CYGTT hoặc GTHCSKCNK có chiều hướng gia tăng. Để đáp ứng yêu cầu phòng và đấu tranh phòng, chống tội phạm xâm phạm đến sức khỏe con người, nước ta đã nhiều lần sửa đổi, hoàn thiện quy định về Tội CYGTT hoặc GTHCSKCNK trong BLHS. Tuy nhiên, do sự biến động không ngừng của xã hội, quy định về Tội CYGTT hoặc GTHCSKCNK vẫn tồn tại những hạn chế, bất cập cần được tiếp tục nghiên cứu để hoàn thiện./.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Nguyễn Văn Dũng, "Bàn về Tội CYGTT hoặc GTHCSKCNK tại Điều 134 BLHS năm 2015, sửa đổi, bổ sung năm 2017", *Tạp chí Tòa án nhân dân*, số 01/2018;
2. Đỗ Đức Hồng Hà, "Các quan điểm chung quanh quy định về chuẩn bị phạm Tội CYGTT hoặc GTHCSKCNK", *Tạp chí Nghiên cứu Lập pháp*, số 07/2017;
3. Trần Minh Hoàng, "Một số khó khăn, vướng mắc trong việc áp dụng Điều 104 BLHS "Tội CYGTT hoặc GTHCSKCNK"", *Tạp chí Kiểm sát*, số 10/2011;
4. Nguyễn Hoàng Thịnh, "Bất cập về định khung hình phạt của Tội CYGTT hoặc GTHCSKCNK", *Tạp chí Kiểm sát*, số 13/2020;
5. Trương Quang Vinh (2023), *Bàn về Tội CYGTT hoặc GTHCSKCNK*, <https://danchuphapluat.vn/ban-ve-toi-co-y-gay-thuong-tich-hoc-gay-ton-hai-cho-suc-khoe-cua-nguoi-khac>, truy cập ngày 16/3/2025.